

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΟΔΟΣ - ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Α. Παπαδήμα : «*Ἡ Δημοτικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ αἰσθητικὴ τῆς*».

Ὁ κ. Παπαδήμας ἦλθε νὰ φέρει εἰς φῶς μὲ μιὰ σύντομη μελέτη του ἓνα ζήτημα, ποῦ ὑπάρχει σὲ λαμβάνουσα κατάσταση καὶ ποῦ κανεὶς ὡς τὴν ὥρα δὲ θέλησε ὅχι δὲν τόλμησε νὰ τὸ ἀνασύρει στὴν ἐπιφάνεια καὶ νὰ τὸ ἀναλύσει. Πρόκειται γιὰ τὴν εἰσὴν ὀρισμένης κατηγορίας τῶν νέων λογοτεχνῶν νὰ παραβιάζουν ἓνα μέρος τοῦ αὐστηροῦ καὶ ἐπισήμου τοπικοῦ τῆς δημοτικῆς; καὶ νὰ γράφουν, ὄχι μὴ τὴν καθωρισμένη καὶ ἐπίσημη δημοτικὴ, ἀλλὰ ἓνα ἀληθινὸ ἴδιωμα, ποῦ κείται μεταξύ μικτῆς καὶ δημοτικῆς. Εἶναι ἄραγε ἡ δυσκολία νὰ ἐξοικειωθοῦν πρὸς ὀρισμένα, πολὺ χτυπητὰ ἀποτελέσματα τῆς αὐστηρῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἰστικοῦ, εἶναι ἓνα ἐμψυτὸ κίνημα ὀπισθοχωρήσεως μπροστὰ πρὸς τολμηρότερα «ἐμφε» τῆς γλωσσικῆς ἀλλαγῆς; ἢ εἶναι αἰσθητικὴ προσταγὴ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ὀρισμένους τύλους, ποῦ εἶναι ἀδύνατη ἡ προσταγωγὴ τους στίς αἰσθητικὰ ἀπαιτήσεις; Ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ καθορίσω τὰ αἷτια τοῦ φαινομένου, οὔτε τὰ καλὰ ἢ κακὰ ἀποτελέσματά του γιὰ τὴν ἀπώτερη ἐξέλιξη καὶ διακόρφωση τῆς γλώσσας. Αἰσθάνομαι ὅμως ἀκαθόριστη κόψη, κάθε φορά ποῦ ὑποπίπτω κ' ἐγὼ στὸ ἀμάρτημα αὐτὸ, ἀμάρτημα πρὸς τὴν ἔννοια τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας κ' ἴσως καὶ πρὸς τὸν συνολικὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιζωότηση καὶ τὴν καθολικὴ ἐπιβολὴ τῆς δημοτικῆς.

Δυστυχῶς, οὔτε ὁ κ. Παπαδήμας κατορθώνει νὰ καθορίσει στὸ δοκίμιό του τὰ αἷτια καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ φαινομένου, καὶ ὁσοδήποτε ἀξιέπαινο κ' ἂν εἶναι τὸ θάρρος κ' ἡ παρηγορία μὲ τὴν ὁποῖαν ἐκθέτει τὰ πράγματα κ' ἀντιμετωπίζει τὸ ἐνδεχόμενον νὰ τὸν κατηγορήσουν ὡς «αἰρετικὸ» ἢ ἀκόμη κ' ὡς συντηρητικὸ, ἐν τούτοις ἀπομένει πάντα βαθεῖα ἡ ἀπορία ποῦ εἶναι ὁ σκοπός, ποῦ ἢ οὐσία καὶ ποῦ τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης του. Νὰ ποῦμε ὅτι προτείνει τὴν καθιέρωση μιᾶς νέας μορφῆς, ἢ τὴν προσταγωγὴ πρὸς ὀρισμένες κατευθύνσεις, σταθερὰ καθωρισμένες στὸ βιβλίον του; Ὁχι, αὐτὸ δὲ φαίνεται κοινὴν. Ἀπεναντίας μάλιστα ὁ κ. Π. ἀποφασίζει προκαταβολικὰ τὴν ἐκδοχὴν ὅτι ὑποστηρίζει τὴ «μικτὴν». Νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ βιβλιαράκι του ἀποτελεῖ μόνον τοῦ ἓνα γλωσσικὸ ὑπόδειγμα καὶ ὅτι προσφέρεται καὶ ἐξυλακούεται ὡς «ἐπιτύπον δείγμα γραφῆς». Αὐτὸ ἴσως νὰ τῶχει στὸ νοῦ τοῦ ὁ κ. Π., ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸ δεχόμεστε μεῖς, γιατί μὴ ἀλλῆ ματιὰ στίς σελίδες του κείθει, ὅτι ἡ γλῶσσα του πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἀσθητικὴν καὶ τὴν πειθαρχία ἐνός «προτύπου». Ἄρκει νὰ παραβιάσουμε τὸ «τετριμμένον» μὲ τὸ «συνταγμένον»; ἄρκει νὰ σημειώσουμε πόσο ἀχρηστες ὀποχωρήσεις εἶναι τὰ «εἶμεθα» καὶ οἱ ὀποιαστικῆς, καὶ πόσο καθαρὴ ἡ μετάφραση τοῦ καθαρῶ-σιάνικου τρόπου εἶ-

ναι φράσεις ὅπως «ἡ προσταγωγὴ τῆς ὅλης ὑπόθεσης».

Ὁχι λοιπόν, ὁ κ. Π. δὲν προτείνει τίποτα, δὲν θέλει ἴσως νὰ προτείνει τίποτα, οὔτε καὶ νὰ ἀποδείξει τίποτα. Ἰσως εἶναι ἀξιέπαινος γι' αὐτὸ, γιατί ἀφίνει στοὺς ἀρομδῖους τὴν βαθύτερη ἐρευνα τοῦ ζητήματος. Μὰ περισσότερο ἀκόμη εἶναι ἀξιέπαινος γιὰ τὸ θάρρος του, γιὰ τὴν ὑπερησία ποῦ προσφέρει καὶ γιὰ τὴν ὠθησὴ ποῦ δίνει στὴν ἐξέτασιν τοῦ τόσο ἐνδιαφέροντος θέματος του. Μ. Δ. Σ.

Ἄθ. Γ. Κυριαζῆ : «*Τὰ Ρουμελιώτικα*». Ἀθήνα, 1928.

Ὁ περυσινὸς καὶ ὁ προτέραιος χρόνος μᾶς ἐχάρισαν ἀρκετὰ βιβλία μὲ στίχους. Καὶ ὅμως, γιὰ ὅσους βρῖσκονται ἐγγύτερα πρὸς τὰ πράγματα ὁ καιρὸς μας δὲ σημειώνει καμμιάν ἀνθησὴ ποιητικὴ. Ἀπλῶς, τὰ περισσώτερα ἀπ' τὰ ποιητικὰ ἔργα ἔχουν κάτι ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῶν ξένων οὐρανοῦ πορθημάτων : ἐργασίες καλλιῆς, σταματημέναις, σφραγισμέναις, ποῦ παραδίδονται πιά συγκεντρωμέναις στὸ κριτήριον τοῦ καιροῦ...

Ὁ κ. Κυριαζῆς εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς ἐξαιρέσεις. Ἡ γονιμότητά του, ποῦ τὴν παρακολουθῶ ἀπὸ κοντὰ, μού κίμνει ἐντύπωση. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ «Ρουμελιώτικα», ποῦ ἔχω μπροστὰ μου, ξέρω ὅτι ἔχει ἔτοιμες δυὸ ἀκόμη ἀκέρειες συλλογές! Εἶναι, στὸν καιρὸ μας, ἐπάνω στὴν ἀκμή του.

Τὸ πρῶγμα φαίνεται εὐθύς ἀμέσως : ὁ Κυριαζῆς γράφει τὰ ποιήματά του σὲ σειρές, ἐν σείρες, ὅπως εἶπε ὁ κ. Κλ. Παράσχος γιὰ κάποιον ἄλλον ποιητὴ. Τὸ ἴδιο ἔκαμε πάντα. Εἶναι τόσο πολλὰ, τόσο ἀφθονα, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς εἴρει τίτλους. Ἀλλὰ ἡ ἀπουσία τῶν τίτλων εἶναι κ' ἓνα πρῶτον γνώρισμα τῆς «ἀντιπαρανασσακῆς» μορφῆς ποῦ διαπνέει τὸ ἔργο του. Ἐτοξε νὰ γράψω ἄλλοτε γ' αὐτό. Ὁ κ. Κυριαζῆς εἶναι ἐξαιρεσὴ. Τὸ ἔργο του εἶναι ἐνιαυτο, συνεχές, - μόνονικό. Καὶ τὰ 64 Ρουμελιώτικα ἠμποροῦν ἐξαίρετα νὰ θεωρηθοῦν ἓνα καὶ μόνον τραγοῦδι, ποῦ κατακυλᾷ ἴσιο καὶ μονοκόμματο, - κ' ὡς τόσο πολυσύνθετο, πολήμοιο, πολυτοίκιλο... Χωρίζοντάς το βέβαια ὅλο σὲ στροφές ἀπὸ τρία καθεμιά τετράστιχα, φρόντισε νὰ τοὺς δώσει καὶ κάποιαν ἀνθυπαρξία καὶ νὰ στολίσει κάθε μιὰ μὲ κορωνίδα σημαντικὴ. Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι δευτερεῖον ζήτημα μορφῆς. Ὁ προσεχτικὸς ἀναγνώστης θὰ εἴρει, στὸ δεύτερον, τὸ pendant τοῦ πρώτου, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὑστερ' ἀπὸ τὸν πρόλογο (1, 2, 3) — εἶναι; χαιρετισμὸς πρὸς τὸ ρουμελιώτικο τραγοῦδι ἔρχεται ὁ τόπος (4, 5, ὕστερα τὸ σπῆτι, μὲ τὸ νοικοκυριὸν του, τὴ σδειῆς του καὶ στολίδια του (6, 7, 8, 10), ἢ ολιγογένεια (9) καὶ τέλος κάτι σάν προσευχὴ, σάν ἀπόδεικνον (11), ποῦ θυμίζει ἐλαφρὰ τὴν παρθενικὴν ἀπλότητα τοῦ Μέρου. Ἀπὸ τὸ 16 καὶ κάτω, ἄλλη σκηνογραφία : ἡ ἠθογραφία τῆς Ρούμελης. Πρῶτον ὁ γάμος, - ἡ ἑλληνικὴ εορτὴ τῶν εορτῶν - : τὸ προικιό, ἡ προξενιά, ὁ γαμπρός,